

Sygn. akt III CSK 391/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa E. O.
przeciwko V. S.A. w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 15 maja 2014 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] rozpoznając apelację strony pozwanej zmienił częściowo wyrok Sądu pierwszej instancji obniżając zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powoda należność 182 712,98 zł do kwoty 161 762,39 zł i zmieniając odpowiednio rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W pozostałym zakresie oddalił apelację i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

W kwestii zarzutu potrącenia, który stał się podstawą skargi kasacyjnej strony pozwanej, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że strona pozwana nie udowodniła, iż przysługuje jej wobec powoda-wykonawcy wierzytelność wzajemna z tytułu kary umownej za zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy, bowiem opóźnienie w wykonaniu robót nastąpiło z przyczyn, za które wykonawca nie odpowiada, co wyklucza możliwość skutecznego naliczenia kar umownych.

Niezależnie od tego Sąd Apelacyjny uznał zarzut ten za nieskuteczny stwierdzając, że w powołanym przez stronę pozwaną piśmie przedprocesowym zawarte było jedynie wezwanie do zapłaty kary umownej, natomiast nie złożono jednoznacznego oświadczenia o potrąceniu ani nie określono wierzytelności dłużnika, z którą ma być potrącona wierzytelność strony pozwanej, natomiast w toku procesu oświadczenie o potrąceniu złożył pełnomocnik procesowy strony pozwanej, którego pełnomocnictwo procesowe nie zawierało wyraźnego upoważnienia do złożenia materialnoprawnego oświadczenia woli o potrąceniu.

W skardze kasacyjnej strona pozwana, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazała na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako wymagający wykładni, ze względu na niejednolitość orzecznictwa Sądu Najwyższego, strona pozwana wskazała art. 91 k.p.c., powołując się na rozbieżność stanowisk tego Sądu w kwestii, czy zakres pełnomocnictwa procesowego obejmuje upoważnienie pełnomocnika do złożenia oświadczenia o potrąceniu oraz przyjęcia takiego oświadczenia przeciwnika procesowego.

Analiza przedstawionego przez skarżącą orzecznictwa Sądu Najwyższego prowadzi jednak do wniosku, że rozbieżność taka nie występuje, bowiem jednolicie przyjmowane jest stanowisko, iż przewidziany w art. 91 k.p.c. zakres umocowania z mocy ustawy nie uprawnia pełnomocnika procesowego do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu, jednak oświadczenie woli mocodawcy o udzieleniu pełnomocnictwa do złożenia takiego oświadczenia może być złożone w sposób dorozumiany, który można domniemywać zakładając celowość działania mocodawcy w kierunku wygrania procesu (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2004 r. I CSK 181/03, z dnia 20 października 2004 r. I CK 204/04 i z dnia 13 marca 2012. IV CSK 284/11, niepubl.).

Podobnie nie ma także rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego co do tego, że treść art. 91 k.p.c. nie daje podstaw do przypisania pełnomocnikowi procesowemu prawa przyjmowania w imieniu mocodawcy materialnoprawnych oświadczeń kształtujących. W tym wypadku wykładnia celowościowa ustawowego zakresu pełnomocnictwa sprzeciwia się przypisaniu rozszerzonych uprawnień (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2007 r. VCSK 171/07, z dnia 10 sierpnia 2010 r. I PK 56/10 i z dnia 7 marca 2013 r. II CSK 476/12, niepubl.). Niezależnie od tego trzeba stwierdzić, że powyższa kwestia w ogóle nie wystąpiła w sprawie na etapie postępowania przed sądami powszechnymi, nie była bowiem przedmiotem zarzutów stron, ustaleń ani oceny Sądów.

W świetle tych okoliczności należy uznać, że nie występuje przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. potrzeba dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni art. 91 k.p.c. w zakresie przedstawionym przez skarżącą, gdyż kwestia ta nie jest rozbieżnie interpretowana w orzecznictwie tego Sądu.

Strona pozwana nie wykazała też konieczności dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni art. 479¹⁴ § 4 i art. 229 k.p.c., nie przytoczyła bowiem żadnych rozbieżnych orzeczeń sądowych ani kontrowersji czy sprzecznych ocen prawnych wyrażanych w literaturze co do tego, czy wymagane aby wierzytelność była wykazana dokumentem oznacza, że wszystkie okoliczności faktyczne sprawy

powinny wynikać z dokumentów. Nie wykazała też, że ta kwestia budzi poważne i zasadnicze wątpliwość, tak istotne, iż musi je usunąć Sąd Najwyższy nie tylko w celu prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy lecz także w celu ujednolicenia orzecznictwa (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07, niepubl.).

Nie można również uznać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., bowiem skarżąca nie wykazała, iż w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa przez Sąd Apelacyjny, widocznego od razu przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy. Sam bowiem zarzut oczywistego nawet naruszenia przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż mimo oczywistego nawet naruszenia przepisu, wyrok może być prawidłowy (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49 i z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Wskazane przez skarżącą uchybienia Sądu drugiej instancji niewątpliwie nie mają charakteru oczywistych, w powyższym rozumieniu. W szczególności okoliczność, że Sąd ten zajął inne stanowisko niż Sąd Najwyższy w kwestii wykładni art. 91 k.p.c. co do możliwości złożenia przez pełnomocnika procesowego oświadczenia woli o potrąceniu nie może być uznana za kwalifikowane, oczywiste naruszenie prawa. Przede wszystkim jednak to naruszenie prawa przez Sąd Apelacyjny nie miało w istocie wpływu na treść wyroku, skoro podzielił on stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż zarzut potrącenia był merytorycznie bezzasadny, gdyż strona pozwana nie udowodniła, że przysługuje jej zgłoszona do potrącenia wierzytelność z tytułu kary umownej wobec braku podstaw do jej naliczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie orzekał o kosztach postępowania kasacyjnego, gdyż pismo procesowe powoda, nazwane odpowiedzią na skargę kasacyjną i zawierające wniosek o zasądzenie kosztów tego postępowania, zostało zwrócone, a więc nie wywołało żadnych skutków procesowych, w tym również skutku w postaci możliwości żądania zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, którą ustawa wiąże tylko ze złożeniem odpowiedzi na skargę kasacyjną.